

ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Biudžetinė įstaiga, Vingio g. 15A, LT-63218 Alytus, tel./faks. (8 315) 51 653 el. p. biuras@alytausvsb.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301768543

**ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGAS LANKANČIŲ VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ DUOMENŲ ANALIZĖ, DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ
BŪKLĖS VERTINIMAS 2020 M.**

Alytus, 2021

TURINYS

SAVOKOS	3
IVADAS	4
FIZINĖ BŪKLĖ	5
DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖ	9
IŠVADOS	10

SĄVOKOS

Pagrindinė fizinio ugdymo grupė – šiai grupei priskiriami visiškai sveiki ar turintys nedidelių sveikatos sutrikimų (nedidelio laipsnio regos sutrikimų, netaisyklingą laikyseną, funkcinių negalavimų ir pan.) vaikai. Šiai grupei priklausantys vaikai gali treniruotis sporto būreliuose ir dalyvauti sporto varžybose be apribojimų.

Parengiamoji fizinio ugdymo grupė – šiai grupei priskiriami vaikai, turintys nedidelių sveikatos sutrikimų, persirgę tam tikromis ligomis ir laikinai negalintys lankyti fizinio ugdymo pamokų visu pajėgumu. Šios grupės vaikai mankštinaisi pamokose pagal mokyklinę programą su sąlyga, kad fizinė veikla nepablogintų jų sveikatos būklės. Kai kurie fiziniai pratimai nėra atliekami arba ribojami.

Specialioji fizinio ugdymo grupė – šiai grupei priskiriami vaikai, kurie turi nuolatinių ar laikinų sveikatos sutrikimų, kurie su tam tikrais apribojimais netrukdo jiems dalyvauti ugdymo veikloje. Šiai grupei priskiriami vaikai, kurie mankštinaisi pagal specialią kūno kultūros programą ar lanko gydomosios kūno kultūros pratybas.

Bendrosios rekomendacijos – priskiriamos vaikams tais atvejais, kai jie gali ugdymo veikloje dalyvauti laikydamiesi tam tikrų rekomendacijų. Pateiktame rekomendacijų sąrašė yra numatytos šios rekomendacijos: pritaikytas maitinimas, pritaikyta sėdėjimo vieta, vengti alergenų, skubios pagalbos poreikis bei kita (įrašomos gydytojo).

Specialiosios rekomendacijos – priskiriamos vaikams tais atvejais, kai jie gali ugdymo veikloje dalyvauti laikydamiesi tam tikrų rekomendacijų ir yra numatytos bendrosios rekomendacijos (pvz. prie bendrųjų rekomendacijų numatytas skubios pagalbos poreikis, tuomet privaloma nurodyti bent vieną specialią rekomendaciją). Šiame bloke gali būti nurodomos rekomendacijos ir priemonės kiekvienai ligai/sveikatos sutrikimui pagal TLK-10-AM klasifikacija.

Pritaikytas maitinimas – maitinimas, kuris užtikrina tam tikro sveikatos sutrikimo (alergija tam tikriems maisto produktams, virškinimo sistemos ligos ar remisinės jų būklės ir kt.) nulemtų, asmens individualių maisto medžiagų ir energijos poreikių patenkinimą, parenkant toleruojamus maisto produktus, jų gamybos būdą, konsistenciją ir valgymo režimą. Pritaikytas maitinimas turi būti raštiškai rekomenduotas gydytojo.

KPI+kpi indeksas – tai nuolatinių (KPI) ir pieninių (kpi) dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam vaikui. K (k) – žymima kiek dantų pažeisti karieso, P (p) – kiek dantų yra plombuotų ir I (i) – kiek dantų dėl karieso yra išrautų.

PUG – priešmokyklinio ugdymo grupė.

IVADAS

Kasmetiniai profilaktiniai vaikų sveikatos patikrinimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos patikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“. Duomenys apie vaikų sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. E027-1. „Mokinio sveikatos pažymėjimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951. Šią apskaitos formą sudaro dvi dalys: fizinės būklės įvertinimo bei dantų ir žandikaulių būklės įvertinimo.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 patvirtintoje Lietuvos higienos normoje HN 75:2016 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, nustatyta, kad vaiko tėvai (globėjai) privalo pasirūpinti kasmetiniu vaiko profilaktiniu patikrinimu.

Vaikų profilaktinių patikrinimų duomenys iš Elektroninės sveikatos paslaugų bendradarbiavimo ir infrastruktūros informacinės sistemos (ESPBI IS) perkeliama arba rankiniu būdu suvedami į Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (VSS IS). Informaciją iš popierinės formos į VSS IS turi suvesti ugdymo įstaigoje dirbantis visuomenės sveikatos specialistas.

Visuomenės sveikatos biurams suteikiama prieiga prie vaiko sveikatos pažymėjimų duomenų, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ISAK-2680 „Dėl Sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“, 5 punkto nuostatomis, kad visuomenės sveikatos priežiūros organizavimas ugdymo įstaigoje yra grindžiamas bendradarbiavimu tarp ugdymo įstaigos ir visuomenės sveikatos biuro, kurio viena iš funkcijų – vaikų sveikatos būklės stebėseną.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų sveikatos analizei atlikti naudojami duomenys, kurie buvo įvesti į VSS IS. Alytaus miesto savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas 2020/2021 mokslo metais lanko 2481 vaikas. Pradedant 2020/2021 mokslo metus, sveikata profilaktiškai buvo patikrinta 46,39 proc. vaikų, užpildant formą Nr. E027-1. 84,97 proc. pateiktų formų buvo užpildyta I dalis „Fizinės būklės įvertinimas“, 49,62 proc. – II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“.

FIZINĖ BŪKLĖ

Bendra, ikimokyklinio amžiaus vaikų dalis, kurie gali dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų Alytaus mieste siekia 84,97 proc. (Lietuvoje 82,67 proc.). Didžiausia dalis vaikų, kurie gali dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų yra iki 3 m. amžiaus grupėje. Stebima tendencija, kad vaikų amžiui didėjant, mažėja vaikų dalis, galinti ugdymo veikloje dalyvauti be jokių apribojimų (1 lentelė).

1 lentelė. Vaikų dalis, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų Alytaus m. ir Lietuvoje pagal amžių, proc.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų, dalis (%)	iki 3 m.	95,13	92,45
	3 m.	93,14	88,35
	4 m.	92,66	86,00
	5 m.	92,48	84,76
	PUG	87,92	84,99

Normalų kūno svorį Alytaus mieste turi 63,77 proc. ikimokyklinio amžiaus (Lietuvoje 64,9 proc.). Stebima tendencija, kad jaunesniame amžiuje didesnė dalis vaikų turi per mažą kūno svorį, o didėjant vaikų amžiui, didėja vaikų dalis, kurie turi antsvorio ar yra nutukę (2 lentelė).

2 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal kūno masės indekso grupes bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, turinčių per mažą svorį, dalis (%)	iki 3 m.	27,51	29,04
	3 m.	28,24	27,84
	4 m.	25,58	24,79
	5 m.	22,97	21,7
	PUG	17,91	17,0
Mokinių, turinčių normalų svorį, dalis (%)	iki 3 m.	59,79	61,38
	3 m.	60,13	63,34
	4 m.	62,79	65,43
	5 m.	68,02	66,3
	PUG	67,16	67,22
Mokinių, turinčių antsvorį, dalis (%)	iki 3 m.	10,58	6,9
	3 m.	10,3	6,54
	4 m.	7,31	6,81
	5 m.	6,1	7,79
	PUG	9,45	10,33
Mokinių, turinčių nutukimą, dalis (%)	iki 3 m.	2,12	2,68
	3 m.	1,33	2,28
	4 m.	4,32	2,97
	5 m.	2,91	4,21
	PUG	5,47	5,46

99,67 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste yra priskiriami pagrindinei fizinio ugdymo grupei (Lietuvoje 99,31 proc.). Pastebėta, kad visose amžiaus grupėse vaikų dalis, priskiriama pagrindinei, parengiamajai ir specialiajai fizinio ugdymo grupei, yra panaši (3 lentelė).

3 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal fizinio ugdymo grupes bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, priskiriamų pagrindinei fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	iki 3 m.	99,8	99,54
	3 m.	100	99,43
	4 m.	98,73	99,24
	5 m.	99,78	99,27
	PUG	100	98,98
Mokinių, priskiriamų parengiamajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	iki 3 m.	0	0,25
	3 m.	0	0,32
	4 m.	1,01	0,44
	5 m.	0,22	0,42
	PUG	0	0,55
Mokinių, priskiriamų specialiajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	iki 3 m.	0,2	0,21
	3 m.	0	0,25
	4 m.	0,25	0,32
	5 m.	0	0,32
	PUG	0	0,47

Alytaus mieste 2,23 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų yra paskirtos bendrosios rekomendacijos, 1,57 proc. – specialiosios (Lietuvoje atitinkamai 9,14 ir 5,88 proc.). 4–5 m. amžiaus vaikų grupėje buvo didžiausia dalis vaikų, kuriems paskirtos bendrosios rekomendacijos, o didžiausia dalis vaikų, kuriems buvo paskirtos specialiosios rekomendacijos, buvo 4 m. amžiaus grupėje (4 lentelė).

4 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal nurodytų rekomendacijų grupę bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, kuriems nurodytos bendrosios rekomendacijos, dalis (%)	iki 3 m.	1,83	5,28
	3 m.	1,6	8,05
	4 m.	2,78	10,13
	5 m.	3,1	11,16
	PUG	1,81	11,46
Mokinių, kuriems nurodytos specialiosios rekomendacijos, dalis (%)	iki 3 m.	1,22	3,33
	3 m.	1,37	5,28
	4 m.	2,28	6,63
	5 m.	1,99	7,31
	PUG	0,91	7,24

0,66 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste paskirtas pritaikytas maitinimas (Lietuvoje 1,1 proc.). Stebima tendencija, kad didėjant vaikų amžiui, mažėja vaikų dalis, kuriems reikalingas pritaikytas maitinimas (5 lentelė).

5 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal rekomenduojamą pritaikytą maitinimą bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, kuriems pritaikytas maitinimas, dalis (%)	iki 3 m.	0,81	1,43
	3 m.	0,69	1,09
	4 m.	1,01	1,01
	5 m.	0,44	1,06
	PUG	0,3	0,85

Ikimokyklinio amžiaus vaikų tarpe tiek Alytaus mieste, tiek Lietuvoje didžiausias ligotumas yra kvėpavimo ir virškinimo sistemų ligomis, mažiausias – nervų ir kraujotakos sistemos ligomis (6 lentelė).

6 lentelė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ligotumas, susižalojimų, apsinuodijimų skaičius Alytaus m. ir Lietuvoje.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Ligotumas kraujo ir kraujodaros organų ligomis bei tam tikrais sutrikimais, susijusiais su imuniniais mechanizmais (D50-D89)(1000 vaikų)	iki 3 m.	19,64	33,58
	3 m.	17,82	15,35
	4 m.	12,22	10,90
	5 m.	9,11	8,0
	PUG	10,7	7,54
Ligotumas endokrininėmis ir medžiagų apykaitos ligomis (E00-E90)(1000 vaikų)	iki 3 m.	121,43	107,54
	3 m.	78,56	78,56
	4 m.	54,99	58,20
	5 m.	67,4	51,45
	PUG	69,52	52,21
Ligotumas psichikos ir elgesio sutrikimais (F00-F99)(1000 vaikų)	iki 3 m.	35,71	45,89
	3 m.	237,62	92,22
	4 m.	185,34	107,01
	5 m.	154,83	103,11
	PUG	98,93	101,85
Ligotumas nervų sistemos ligomis (G00-G99)(1000 vaikų)	iki 3 m.	3,57	13,17
	3 m.	3,96	8,95
	4 m.	0	8,57
	5 m.	7,29	11,43
	PUG	10,7	12,34
Ligotumas akies ir jos priedinių organų ligomis (H00-H59)(1000 vaikų)	iki 3 m.	192,86	191,83
	3 m.	394,06	228,97
	4 m.	329,94	213,67

	5 m.	267,76	193,91
	PUG	403,74	217,39
Ligotumas ausies ir speninės ataugos ligomis (H60-H95)(1000 vaikų)	iki 3 m.	60,71	68,53
	3 m.	83,17	90,57
	4 m.	87,58	86,93
	5 m.	71,04	73,04
	PUG	56,15	63,44
Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99)(1000 vaikų)	iki 3 m.	3,57	7,06
	3 m.	5,94	8,91
	4 m.	6,11	11,51
	5 m.	7,29	13,85
	PUG	2,67	16,78
Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99)(1000 vaikų)	iki 3 m.	687,5	668,37
	3 m.	718,81	676,62
	4 m.	688,39	604,93
	5 m.	555,56	525,59
	PUG	561,5	475,12
Ligotumas virškinimo sistemos ligomis (K00-K93)(1000 vaikų)	iki 3 m.	162,5	153,19
	3 m.	166,34	148,9
	4 m.	195,52	169,06
	5 m.	236,79	209,7
	PUG	294,12	234,11
Ligotumas odos ir poodžio ligomis (L00-L99)(1000 vaikų)	iki 3 m.	148,21	181,81
	3 m.	134,65	127,16
	4 m.	73,32	95,67
	5 m.	67,4	84,43
	PUG	45,45	74,96
Ligotumas jungiamojo audinio ir raumenų sistemos ligomis (M00-M99)(1000 vaikų)	iki 3 m.	44,64	43,47
	3 m.	35,64	43,48
	4 m.	42,77	42,71
	5 m.	32,79	43,27
	PUG	26,74	49,23
Ligotumas lytinėmis ir šlapimo sistemų ligomis (N00-N99)(1000 vaikų)	iki 3 m.	58,93	52,22
	3 m.	35,64	55,49
	4 m.	40,73	45,74
	5 m.	25,5	41,25
	PUG	37,43	38,71
Susižalojimų, apsinuodijimų ir tam tikrų išorinių poveikių padarinių skaičius (S00-T98)(1000 vaikų)	iki 3 m.	142,86	161,12
	3 m.	144,55	143,01
	4 m.	73,32	118,74
	5 m.	107,47	111,51
	PUG	98,93	102,03

DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖ

48,86 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste neturi ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų. Didžiausia dalis vaikų, turinčių visiškai sveikus dantis yra iki 3 m. amžiaus grupėje, mažiausia – PUG. Stebima, kad didėjant vaikų amžiui, didėja vaikų dalis, kurie turi žandikaulių ir/arba pavienių dantų sąkandžio patologiją (7 lentelė).

7 lentelė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiskirstymas pagal dantų ir žandikaulių būklės įvertinimą bei amžių Alytaus m., proc.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.
Mokinių, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (%)	iki 3 m.	71,71
	3 m.	61,2
	4 m.	44,5
	5 m.	33,09
	PUG	23,28
Mokinių, turinčių žandikaulių patologiją, dalis (%)	iki 3 m.	2,96
	3 m.	3,6
	4 m.	4,59
	5 m.	3,72
	PUG	10,58
Mokinių, turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją, dalis (%)	iki 3 m.	0,33
	3 m.	0,8
	4 m.	1,83
	5 m.	1,49
	PUG	2,12

Alytaus mieste vaikams iki 5 m. amžiaus tarpe bendras kpi+KPI indeksas nustatytas labai žemo arba žemo intensyvumo lygio, vaikams PUG amžiaus – vidutinio. Stebima tendencija, kad vaikų amžiui didėjant, didėja kpi+KPI indekso reikšmė (8 lentelė).

8 lentelė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kpi+KPI indekso reikšmės Alytaus m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė* Alytaus m.
kpi+KPI indeksas	iki 3 m.	0,18
	3 m.	1,2
	4 m.	1,86
	5 m.	2,54
	PUG	3,59

* – labai žemas, kai mažiau nei 1,2; žemas – 1,2-2,6; vidutinis – 2,7-4,4; aukštas – 4,5-6,5; labai aukštas, kai daugiau nei 6,5.

IŠVADOS

1. Didžioji dalis Alytaus miesto ir Lietuvos ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo procese gali dalyvauti be jokių apribojimų, taip pat yra priskirti pagrindinei fizinio ugdymo grupei.
2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų tarpe, tiek Alytaus mieste, tiek Lietuvoje didžiausias ligotumas yra kvėpavimo ir virškinimo sistemų ligomis.
3. Alytaus mieste vaikams iki 5 m. amžiaus tarpe bendras kpi+KPI indeksas nustatytas labai žemo arba žemo intensyvumo lygio, vaikams PUG amžiaus – vidutinio. Stebima tendencija, kad vaikų amžiui didėjant, didėja kpi+KPI indekso reikšmė.